

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van over land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt worden bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Zie hier eenige van de laatste titels:

413. Een Huichelaar. — 414. De erkentelijke Indianenhoofdman. — 415. Onvergetelijke Avonturen. — 416. Een vreemde Nacht. — 417. De hoeve bij de Duinen. — 418. Leo op de Kostschool. — 419. De moedige Padvinder. — 420. De Dragonder van het Uilenhof. — 421. De strijd tegen de Slavernij. — 422. De jonge Alpengids. — 423. Het onverwachte Erfdeel. — 424. De vrijdelde Diefstal. — 425. Op het eenzame Eiland. — 426. In den Sneeuwstorm. — 427. Sinterklaas in den Woonwagen. — 428. Het vuur in den Nacht. Een moedige Knaap. — 429. Het Kerstfeest der Schipbreukelingen. — 430. Voor het Recht. — 431. Het Spook van Sylt. — 432. De dappere Kasteelknaap. — 433. In Duizend Vreezen. — 434. De Toovenares van Diksmuide. — 435. Acht maanden op een onbewoond Eiland. — 436. Ontmaskerd. — 437. Een gestoorde Nacht. — 438. De stem aan de Deur. — 439. Het geheimzinnig bedrijf. — 440. De smokkelaars van Blankenberge. — 441. Een drama aan de grens. — 442. Een Godsoordeel. — 443. De verrader. — 444. Zigeuners op 't Dorp. — 445. Een Rakker. — 446. De dochter van den Indianenhoofdman. — 447. De Smokkelbende. — 448. Het verlaten Schip. — 449. De Werklooze. — 450. De avonturen in de Hooglanden. — 451. De gestoorde Zesdagenkoers. — 452. Uit een Gezin. — 453. Een Smokkelavontuur. — 454. De Weezen van de Beukenharst. — 456. Kars, de Herdershond. — 457. Een angstige Tocht. — 458. De verkleede Krijgsmann. — 459. De Heldin van Maestricht. — 460. Een spion verrast. — 461. De Wraak van den Eskimo. — 462. De Schoolmeester van Sylt. — 463. Gevangen in het IJs. — 464. Het Spook van de Steengroeve. — 465. De Grootte Ronde. — 466. Erik, de Cow-Boy. — 467. De Roover uit Eikenloo. — 468. Het Geheim van den Torenkelder. — 469. Lina, de Smokkelaarster. — 470. Tweemaal gered. — 471. De zoon van Keizer Karel. — 472. De Zwarte Vrouw uit den Polder. — 473. Djees, de Schooler. — 474. De Cow-Boy en zijn Zuster. — 475. De Wilde Ridder en het Kind. — 476. Avonturen in de Grot. — 477. De Luchtreiziger. — 478. De Kinderen van den Visscher. — 479. Een vlucht in Rusland. — 480. Het Turfschip van Breda. — 481. Kerstmis in Sneeuw en IJs. — 482. Een vreemde Oudejaarsavond. — 483. De Tooveres van het IJs. — 484. Een Cow-Boy in de Gevangenis. — 485. De Jonge Strandlooper. — 486. Een Wonderbare Terugkeer. — 487. Het gestoorde Kamp. — 488. Een blijde Wederkomst. — 489. Het geheim van het Kraalenhof. — 490. De Ridder met het Zilveren Kruis. — 491. De Heldin van den Vuurtoren. — 492. Koning Albert I. — 493. Koning Leopold III. — 494. Het Licht in de Duinen. — 495. Voetballers in Amerika. — 495bis Koning Albert aan den IJzer. — 496. Vaders Vlucht. — 497. Een Martelares. — 497bis Te Marche-les-Dames. — 498. De Jonge Verstekeling. — 499. Ada's Avontuur. — 500. Uit het Leven van A. Hans.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

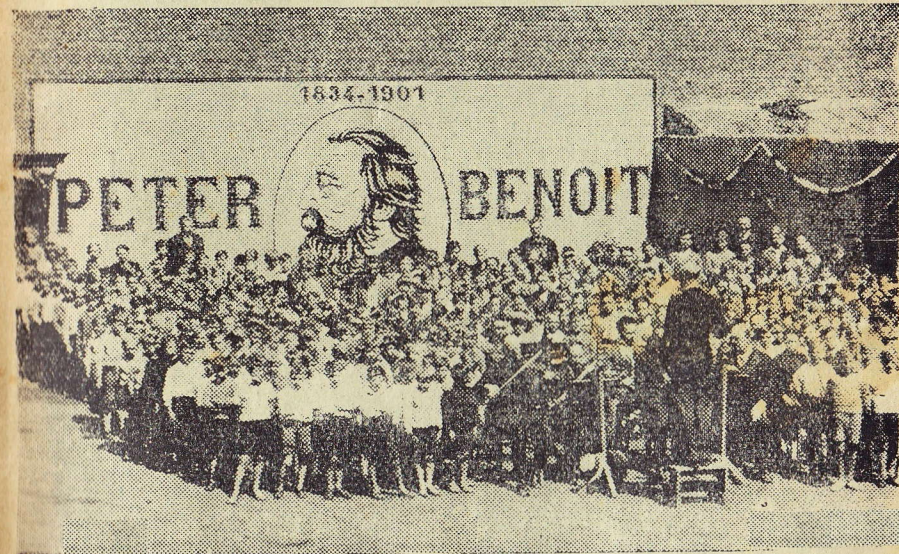
PRIJS : 60 CENTIEMEN.

Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wetteren.

Nr. 515bis

A. Hans — J. Sacré

PETER BENOIT

Schoolkinderen te Harelbeke.

Uitgave: A. HANS-VAN DER MEULEN, KONTICH.

PETER BENOIT

I.

Het was volle Lente.

Door de hooge ramen vloeide de klas van een school te Antwerpen, vol licht en zonneschijn.

De jongens — het waren die van het 6de studiejaar, de grootste dus — zongen levenslustig:

« *Wij reizen om te leeren
door gansch het land;
en hebben als wij keeren
ook meer verstand* ».

Wanneer het lied uit was bekeek meester Janssens zijn jongens.

— Goed gezongen, zei hij, flink zoo!

Al de leerlingen deden hun best bij meester Janssens, allen hielden van hem, en hij hield van zijn jongens, ging soms met hen uit wandelen en vooral, hij vertelde veel.

Dadelijk zaten alle jongens muisstil. De meester zou zeker weer vertellen...

— Vandaag spreken we eens over den man, die de muziek van dit lied maakte, zei hij.

Maar hij hield op. In de aanpalende klas — het derde studiejaar — was men beginnen te zingen...

— Luistert eens, jongens! zei de onderwijzer.

Geen voet, geen hand, geen hoofd dat nog bewoog in de klas. Ieder luisterde naar de jonge stemmetjes:

« *Thuis in bloemenpotjes lei
moeder zaadjes neer in Mei.
Wij zagen ze kiemen,
wij zagen ze schieten
dan mochten wij met eigen hand
water gieten op elke plant,
watertje, watertje gieten,
watertje, watertje gieten!* »

— Flink, hernam de meester. Die kleine jongens zingen toch ook al goed. En dat lied is van denzelfden toondichter, als ons reislied. Wie is hij?

Meester Janssens overschouwde al die blonde, bruine en zwarte hoofden. Een vijftal vingers waren de lucht ingegaan.

— Weet gij het? vroeg hij aan Jan Schafels.

— Ja, meester. Het is Peter Benoit.

— Juist, bevestigde de onderwijzer. En hoe weet gij dat?

— Ik ga naar het Conservatorium!

— Oh! ja, zei de onderwijzer, alsof hij het glad vergeten was. Onze Jan gaat naar het Conservatorium, en wil muzikant worden.

De andere jongens, die hun vinger opgeheven hadden, leerden daar ook muziek.

— Ja, ja, ja... Peter Benoit, en met schoone letters schreef meester Janssens dezen naam op het bord.

— En nu moet ik u zeker ook eens wat vertellen over dien Peter Benoit? vervolgde hij.

— O, ja! riepen de knapen uit.

— Maar dat is voor een volgend maal. Vandaag zeg ik u alleen, dat het dit jaar een eeuw geleden is, dat Peter Benoit te Harelbeke geboren werd.

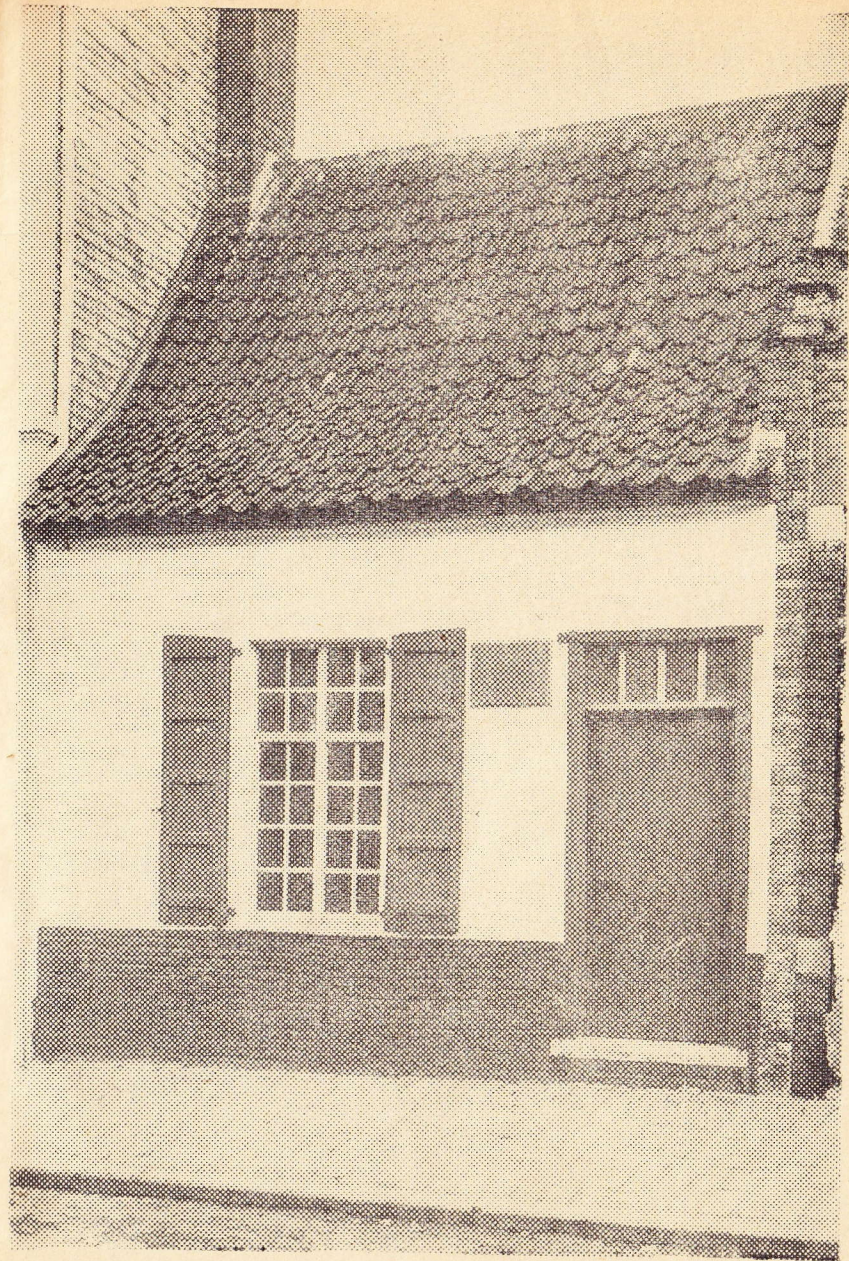
En onder den naam schreef de meester: « 17 Augustus 1834 ».

— Honderd jaar, vervolgde hij. Dat is een heele tijd. Toen reden er nog geen treinen, al sprak men er reeds veel over. Pas een jaar later was de eerste spoorweg klaar, die van Brussel naar Mechelen. Honderd jaar geleden; toen was het nog zeer moeilijk voor kinderen van eenvoudige ouders om veel te kunnen leeren. Men zorgde niet als nu voor uitgebreid onderwijs. Honderd jaar geleden; toen werd het Vlaamsch

zeer geminacht. In middelbare scholen, muziekscholen, hoogeschole was alles Fransch. De meeste menschen, die wat geleerd hadden, wilden geen Vlaamsch meer spreken. Ze waren zoo dwaas te meenen, dat Vlaamsch alleen goed was voor werklieden en landbouwers. Ge moet dat alles weten, om het leven van Peter Benoit te kunnen begrijpen. Gelukkig waren er verlichte mannen als Jan Frans Willems, Hendrik Conscience, die het anders begrepen en onze taal beoefenden en verdedigden... Toch was het voor de Vlamingen een treurige en lastige tijd... Dus een volgend maal zal ik u van Peter Benoit meer vertellen. In dit jaar 1934 richt men voor hem een gedenkteeken op te Antwerpen en een standbeeld te Harelbeke. Meer nog dan anders zal men zijn werken uitvoeren. En alle Vlamingen, jongere en oudere, moeten Peter Benoit gedenken, en meer weten van zijn werk en zijn leven...

Meester Janssens wees naar de kaart.

— Hier ligt Harelbeke, zei hij. 't Is eigenlijk een zeer oude stad, een uur gaans van Kortrijk. En bij Kortrijk wonnen de Vlamingen den slag der Gulden Sporen. Kortrijk en Harelbeke liggen aan de Leie, die daar tusschen weiden vloeit. Te Harelbeke staat nog het geboortehuisje van Peter Benoit; het is nu een museum. Al vroeg heeft Peter Harelbeke verlaten, en hij heeft lang hier te Antwerpen gewoond, waar hij ook gestorven en

begraven is. Dat alles vertel ik u een volgende maal...

— — — — —
Enkele dagen later stapte door de poort van de Kiel-begraafplaats te Antwerpen een ordelijke rang schooljongens. Eerbiedig namen zij de petten af, toen zij tusschen de dubbele rij van graven kwamen. Aan het einde van den grooten middenweg hielden zij stil voor een grootsch, rond praalgraf, met een Engel.

Van voor op het gedenkteeken zagen zij een gebeeldhouwd hoofd en den naam « Peter Benoit ». Stil schaarden de knapen zich rond meester Janssens.

— Hier staan wij bij de laatste rustplaats van Benoit, zei de onderwijzer. Weldra zal zijn gedenkteeken voor de Vlaamsche Opera onthuld worden. Bij deze groeve denken we aan het nederig geboortehuis te Harelbeke. En kijk, daar ligt nog iemand, dien ge goed kent...

De jongens wendden zich om. Voor hen stond het arduinen praalgraf van Hendrik Conscience. De beeltenis van den schrijver ligt er boven op, gewikkeld in een vaandel en bewaakt door een bronzen leeuw.

— De « Leeuw van Vlaanderen », fluisterde een van de jongens stil tot zijn medeleerlingen.

— Hij leerde zijn volk lezen, zei de onderwijzer.

En zich omkeerend en wijzend op het graf van Peter Benoit, vervolgde hij:

— Hij leerde zijn volk zingen. Zoo liggen zij hier dicht bij elkaar, die twee weldoeners van het Vlaamsche volk.

Nog even bleven de jongens staan. Dan bezochten zij de graven van andere voorname Vlaamsche dichters en schrijvers, zooals Jan Van Beers, Julius De Geyter, Max Rooses, waarover de onderwijzer later wel eens meer vertellen zou, maar waarvan zij nu slechts onthouden moesten, dat Jan Van Beers en Julius De Geyter verscheidene gedichten maakten, waarvoor Peter Benoit muziek schreef.

II.

Het was een mooie namiddag.

Om drie uur sloot meester Janssens de boeken. De jongens volgden zijn voorbeeld... Door de klas werd er gelispeld:

— Vertellen, vertellen!...

En ja, de onderwijzer zou vertellen.

Hij opende het raam, dat uitzicht gaf op den koer van de school, met de groote, oude boomen, die nu vol jong groen stonden, en op het tuintje van den bestuurder, waarin pas bloemen waren geplant, en ging dan plaats nemen achter zijn tafel.

De jongens zaten stil en recht...

En de onderwijzer begon:

— Ik heb u al eens gesproken over Peter Benoit. Wij hebben zijn graf bezocht en ook de plaats, waar eerlang zijn gedenkteken zal geplaatst worden. Nu ga ik u eens wat meer over dezen man verhalen. Waarom denkt gij dat men van hem zegt: « Hij leerde zijn volk zingen? »

Vijf, zes vingers gingen de hoogte in.

— Neen, jongens, zegt nu maar niets, zei meester Janssens. Ik zal u dat straks zelf wel uitleggen.

En de onderwijzer ving aan met vertellen over de jeugd van Peter Benoit, wat ook wij nu hier zullen doen.

— — — — —
Het was 17 Augustus 1834, dus een eeuw geleden. Vlaanderen lag te schitteren onder de prachtige zomerzon. Benoit, de sluisknecht aan de Leie te Harelbeke, die een klein huisje bewoonde, met kamertjes, bijna niet grooter dan voor een poppengezin, spoedde zich naar zijn dagtaak. Hij mocht geen oogenblik te laat komen, want hij had een overste, die dikwijls de ronde deed, en steeds zijn ondergeschikten het leven lastig maakte.

Bij de sluis, waar hij werkte, kwam de sassenier een vriend tegen.

— Wel, Benoit, gij ziet er zoo gelukkig uit, man! Wat is er gebeurd? vroeg hij.

— Er is een kindje geboren, en het zal Pieter heeten.

— Proficiat! Kreegt ge nu ook wat opslag van loon!

— Och, er zal toch altijd brood zijn voor den nieuwen eter!

Even later stond vader Benoit aan de sluis. Neen, hij verdiende niet veel. De loonen waren toen laag voor de werklieden. Had vader Benoit in zijn jongen tijd bemiddelde ouders gehad, hij zou het wel verder gestuurd hebben, want hij was een begaafd man. Hij bezat een goede ontwikkeling, las gaarne en speelde uitstekend klarinet. Ha, muziek was zijn troost! Dikwijls bleven de menschen 's avonds aan zijn huisje staan op de groote baan van Kortrijk naar Gent om te luisteren naar het spel. En ze vonden het nog schooner wanneer Bernard Monnie op zijn klep-hoorn blies. Monnie was de vader van vrouw Benoit en hij woonde bij zijn dochter en schoonzoon in. Als we nu dat huisje bekijken, begrijpen we niet, waar ze allemaal een plaatsje vonden. En dan kwamen er na Pieter, nog vijf bij, Constant, Edmond, Marie, Leonie en August.

Vader Benoit en ook zijn vrouw hadden toneel gespeeld in de maatschappij van hun woon-

plaats. Ze kenden heele stukken en verzen van buiten.

Vader Benoit stond op zijn post. Het was hier druk op de Leie. Spoor en tram bestonden nog niet en heel veel vervoer van goederen geschiedde per schip. Er vaarden ook veel schuiten met vlas op de Leie. Dikwijls moest de sluis geopend en gesloten worden.

Toch dacht de sassener gedurig aan het kindje in de houten wieg. Pieter, Leendert, Leopold zou het vanmiddag bij het doopsel genoemd worden. Leopold, dat was naar den eersten Koning, die zoo pas in België was gekozen.

Grootvader Monnie werd peter, en hij kon aan de wieg reeds allerlei spreuken en kluchten vertellen, alsof het kindje hem begreep. O, deze eenvoudige lieden konden het niet vermoeden, dat die kleine Peter een groot man voor zijn volk zou worden...

Niet alleen moeder en vader waren blij met hun kindje, ook de grootvader was er dus erg mede in zijn schik, en van het oogenblik af, dat de kleine Peter uit wandelen kon gaan, was hij vaak op stap met dien grootvader. Monnie wandelde met hem langs de boorden van de prachtige Leie, en vertelde allerlei geschiedenissen, vooral over planten, bloemen en dieren, en later ook uit het verleden van Vlaanderen. De Vlamingen hebben veel moeten strijden tegen vreem-

den, die hun de keuren en vrijheden wilden afnemen.

Zonderling is het wel, dat die oude grootvader de geschiedenis van Vlaanderen kende, zonder haar ooit geleerd te hebben of gelezen. Hij kende haar door hooren zeggen. Die man was ook zowat een dichter, met dat verschil, dat hij zijn gedichten nooit opschreef, maar zoo, op allerlei plechtigheden, voor de vuist uitspreken ging!

Als Peter nu reeds een knaap was, wandelde hij eens in gezelschap van zijn grootvader naar de oude, mooie kollegiale kerk van Harelbeke.

Monnie bracht den knaap bij het voetstuk van een standbeeld.

— Deze steen, zei hij, is het voetstuk van het standbeeld van Liederik van Buck, die hier in de kerk begraven ligt.

— Wie was die Liederik van Buck?

— De eerste graaf van Vlaanderen, jongen.

— De graaf, wie was dat, grootvader? vroeg de weetgierige knaap belangstellend.

— De graven waren de mannen, die vroeger over Vlaanderen regeerden. Vlaanderen was vroeger een afzonderlijke staat, bestuurd door een graaf. Die graven hebben dikwijls moeten strijden voor de onafhankelijkheid van hun land, jongen, want Vlaanderen was rijk, en vooral Frankrijk had er wel graag den meester over gespeeld.

— En wonnen de Vlamingen altijd?

— Neen, al streden ze moedig. Maar ze wilden geen knechten worden van vreemde meesters, en daarom vochten zij als leeuwen, en hier bij Kortrijk, op den Groeningekouter behielden ze hun onafhankelijkheid.

— Ik zou ook geen knecht willen worden, zei de jonge knaap overtuigd. Ik zou ook vechten als een leeuw!

— De vrijheid is altijd de schoonste van onze bezittingen geweest. Een van de ergste oorlogen, die Vlaanderen ooit gevoerd heeft tegen Frankrijk, is de slag der Gulden Sporen...

— O, ja, grootvader, daar hebt gij nog eens van verteld. Er werd toen gevochten op den Goerningen... Groeningen... hoe heette die plaats ook weer? vroeg de knaap.

— De Groeningekouter, Peter. Dat is hier niet zoo heel ver af... Wij zullen er wel eens naar toe wandelen...

— Vertel die geschiedenis nog eens, grootvader? Die Gwijde van Dampierre, geloof ik, dat hij heette?

— Ja, jongen, Gwijde van Dampierre.

— Dat was dus ook een graaf van Vlaanderen? Een moedige graaf?

— Ja...

En grootvader vertelde nu opnieuw de ge-

schiedenis van den slag van 1302, en nu veel vollediger, dan hij het vroeger gedaan had.

Grootvader ging met Peter naar het Groeningeveld. Nu is het geen veld meer; er staan huizen, er is een park, het behoort tot de stad Kortrijk. Maar toen Peter een kind was en Kortrijk nog niet zooveel straten bezat, lagen daar akkers bij een beek. En grootvader wees naar den Pottelberg, waar de Fransche tenten stonden, en beschreef hoe de Vlamingen in de vlakke lagen en er de Franschen afwachtten. En dan begreep de knaap nog beter, dat onze voorouders liever dood waren dan slaaf. Grootvader bracht hem ook in de Onze Lieve Vrouwekerk, waar de Vlamingen de gulden sporen der Fransche ridders ophingen.

Toen men een tijd na Peters geboorte op den Groeningekouter huizen bouwde en diep moest graven vond men nog gebeenten, stukken van wapens en andere voorwerpen uit den slag.

Thans verheft zich in een hof een prachtig monument.

Grootvader leidde Peter ook mee door de streek. Ze kenden Monnie overal. Hij was zoo'n beetje de dokter van de arme lieden, want hij wist allerlei planten tot geneesmiddelen te bereiden. Zoo kwam Peter dikwijls met den ouden man aan ziekbedden of bij afgesloofde arbeiders, bij angstige moeders, die een krank kindje had-

den. En onbewust leerde Peter zijn verstooten en wroetend volk beminnen. Hij zag, hoe achterlijk ze waren, de afstammelingen van hen, die machtige koningen versloegen en prachtige kerken en stadhuizen bouwden.

Zonder het te weten, werd Peter een overtuigd Vlaming, die later zijn volk uit verslaving en ellende omhoog wilde helpen.

Peter kon doodstil naar de klarinet van vader en den klephoorn van grootvader zitten luisteren. En moeder leerde hem liedjes.

Als kind reeds kon Peter Benoit zeer mooi zingen. Hij was amper 8 jaar, toen hij bij de prijsuitreiking in de school al zingen mocht. Ook werd hij opgenomen in het kinderkoor van de kollegiale kerk te Harelbeke, dat zoo beroemd was, dat men er nu nog over spreekt.

Wanneer het Kerstdag was stond voor het altaar het kribbetje van Bethleëm met het kindeke Jezus in doeken gewikkeld op stroo. Tusschen een os en een ezel, zaten Maria en Jozef. En door de deur van het stalletje traden de drie koningen uit het Oosten binnen, Melchior, Balthazar en Kasper, en over dat alles schitterde de groote zilveren ster. Toen mocht de jonge Peter tijdens de Kerstmis, het « Adesti Fidelis » zingen.

Wat klonk dat zilveren stemmetje dan mooi onder de zware gewelven van de oude kerk.

Later, toen Benoit zelf een groot toondichter

was, maakte hij ook een Kerstmis, waarin hij een zeer schoon « Adesti fidelis » schreef. Waarschijnlijk heeft hij dan wel terug gedacht aan zijn jeugd te Harelbeke, toen hij als jonge knaap zong in die oude kerk...

Hier maakte Peter dus ook kennis met de muziek, en hoorde hij dikwijls op het mooie orgel spelen.

Dan kon hij zitten luisteren, dat hij alles wat rond hem bestond, vergat. Tranen kwamen hem soms in de oogen, wanneer de klanken vol, malsch en diep uit de breede orgelpijpen opstegen, of wanneer de organist zoo heelemaal van boven op het klavier speelde en heel fijne tonen, percies als van violen, weerklonken.

Op een dag kwam Peter thuis uit de kerk en zei tot zijn vader:

— Vader, de organist heeft vandaag toch weer mooi gespeeld?

— Ja, jongen.

— Orgel is toch schoon, vader...

— Ja, Peter...

Het gesprek viel even... Een weinig later zei de jongen plots:

— Vader, ik zou ook muziek willen leren.

Peter zou inderdaad ook zoo graag een instrument leren bespelen hebben, en liefst van al nog het orgel in de kerk of de piano van meester Carlier.

Vader Benoit had daar geen bezwaren tegen. Immers, hij was ook muzikant. Het was dus niets ongewoons, dat zijn jongen muziek wilde leeren. Overigens, vermits vader Benoit zijn zoon later voor onderwijzer wilde laten studeeren, kon muziek van pas komen.

— En welk instrument wilt gij dan leeren, Peter? vroeg de vader.

Even dacht de knaap na. Klarinet? Neen! Klephoorn? Neen!

— Piano, zei hij dan.

— Piano, dacht de vader, dat was vrij moeilijk, want de familie bezat geen klavier, en geld om er een te koopen, had de eenvoudige sassenier niet.

Hij zei dat aan zijn zoon. Daaraan had de knaap echter heelemaal niet gedacht.

— Maar meester Carlier heeft toch een piano, sprak hij na eenig aarzelen.

Vader Benoit begreep den wensch van zijn zoon, en enkelen tijd later mocht de jonge knaap muzieklessen nemen bij meester Carlier, organist te Desselgem, die de eerste muziekleeraar werd van Peter Benoit.

Die piano, die dus wel ongeveer honderd jaar oud moet zijn, bestaat nog, en is het eigendom van den h. de Brabandere, burgemeester van Desselgem, een dorpje, dat niet ver van Harelbeke ligt.

Toen het instrument weergevonden werd en erkend, als dat van meester Carlier, zag het er erg beschadigd en gehavend uit.

— Ja, zei burgemeester de Brabandere tot een dagbladschrijver, die hem op zijn groote hoeve was komen bezoeken, om de eerste piano van Peter Benoit te zien, het instrument diende nu namelijk als speelgoed voor de «kleine mannen».

Nu staat ze in Benoits geboortehuis, het museum.

Thans was de jonge Peter in zijn element! Muziek studeeren! Piano leeren spelen! Hij maakte zooveel vorderingen in de muziek, dat, toen hij te Harelbeke op een middelbare school ging, tijdens het feestje van de prijsuitdeeling, muziek uitgevoerd werd, onder zijn leiding en door hem getoondicht!

In 't Fransch natuurlijk, want dat was de taal van zulke scholen, stond er op het programma te lezen, dat « de muziek, welke uitgevoerd werd tijdens de plechtigheid, gekomponoord werd door den h. Pierre Benoit, leerling van de school ».

Het was rond dien tijd ook, dat vader Benoit zijn plan doordrijven wilde, en Peter doen studeeren voor onderwijzer.

— Peter, zei hij op een dag, hebt gij al eens nagedacht over het beroep dat gij kiezen zult?

Wij zijn wel niet rijk, maar ik wil u toch een flinke geleerdheid geven.

— Ja, vader, daar heb ik reeds over nagedacht.

— En wat wilt gij worden?

— Muzikant, toondichter!

— 'k Heb het gepeinsd, zei de vader als ontgoocheld. Maar, jongen, begrijp eens goed, toondichter... dat is toch geen vaste plaats, daarmede kunt gij uw brood niet verdienen.

— Ik zal er hard genoeg voor werken.

— Ge moet voor onderwijzer leeren.

— Neen, vader...

— Jawel, Peter.

Het scheen vader ernst te zijn.

— Maar daar heb ik heelemaal geen zin in, hernam Peter. Ik wil geen onderwijzer worden.

Vader Benoit maakte zich wat boos.

— Ha, ge wilt niet, knorde hij. We zouden het brood uit onzen mond sparen om u te laten leeren. Onderwijzer en orgelist, kunt ge iets beters wenschen? Meester Carlier is dat ook.

't Is waar, dat meester Carlier wat later, om iets meer te verdienen, een herberg opende. Een onderwijzer verdiende weinig en orgelist, dat gaf nog minder.

Maar Peter dacht niet aan geld. Hij voelde, dat hij als onderwijzer-orgelist, weinig tijd zou hebben om muziek te schrijven, dat hij dan op

eenzelfde plaatsje moest blijven, en de vleugels niet kon uitslaan. Hij wilde de wereld in... muziek studeeren, niets dan muziek... en later ook al zijn tijd geven aan muziek schrijven, aan het besturen van een orkest.

— Ik heb nu de kans om u op een normaalschool te helpen, sprak zijn vader. En ge zoudt weigeren! Wilt ge misschien later met een trompet langs de straten dolen en wijsjes spelen op een dansfeest en van aalmoezen leven? Ha, neen.

Moeder, die een zachte vrouw was, kon het groot verlangen van haar jongen wel begrijpen, maar moest vader toch gelijk geven. En ook grootvader zei, dat « onderwijzer-orgelist » een deftige betrekking was.

Hoe er ook gepraat werd, en de jonge man zich verzette, niets hielp, hij zou enkele weken later naar de normaalschool te Lier gaan, om het toelatingsexamen af te leggen. Dat was vaders laatste woord.

Voor Peter werd de toestand nu zeer moeilijk. Eenerzijds stond zijn vader, die hem een vaste plaats wilde verzekeren en hem daarom onderwijzer zou doen worden, maar anderzijds gloei- de zijn groote lust om muzikant te worden.

— Als ik niet naar Lier ga, dacht de jonge man, dan ben ik ongehoorzaam aan vader, en dat wil ik niet zijn. 't Zou overigens ook niet zeer goed afloopen, zei hij er stilletjes bij. Ga

ik echter wel naar Lier, dan is het uit met het toondichten. En al die Vlaamsche helden en de Leie, en de Kerels, waar ik zoo graag muziek zou willen over maken!

Het was werkelijk een moeilijke strijd. Hij zou echter wel een oplossing vinden.

Toen hij enkele weken later naar Lier reisde, waar hem de witte examentafel wachtte, met als een dreigend oog de inktpot er op, wist Peter reeds wat hij doen zou.

Bij het examen voerde hij weinig of niets uit. En toen de papieren moesten ingeleverd worden aan de professoren, gaf hij witte bladen.

Hij antwoordde niet op de vragen, en zoo konden de leeraars ook geen punten toekennen. Peter behaalde « een buis » en ging niet naar de normaalschool.

Vader was boos! Dan moest de koppige jongen maar een stiel leeren! Hij dacht zeker, dat het voor hem geld zou regenen.

Een moeder weet altijd uitkomst. En vrouw Benoit, nam op zekeren dag haar Peter mee naar Kortrijk. Ze belde aan een groot huis. Hier woonde de arrondissements-kommissaris, een voornaam ambtenaar. Maar moeder Benoit wist dat hij ook een goed hart bezat. En wie was die heer? Niemand anders dan Hendrik Conscience, onze beroemde schrijver.

Hij ontving vrouw Benoit en luisterde aan-

dachtig naar haar, en dan sprak hij met Peter over muziek en liederen. Hij beloofde zijn best te doen voor den knaap.

Conscience hield woord. Eenigen tijd later, mocht Peter naar de muziekschool van Brussel, waar de h. Fetis bestuurder was. En van de regeering zou vader Benoit een hulpgeld krijgen. Men noemde dat een « beurs ».

O, hoe blijde was Peter nu. Vader toonde zich ook tevreden. Zoo zou de knaap het ouderlijk huis verlaten. Hij nam afscheid van meester Carlier, en De Coninck, een muzikant te Harelbeke, van den heer Belpaire, dokter en burge-meester, van den zanger Ghellinck, van burens... En dan kwam de morgen van het vertrek. Innig ombhelsde Peter zijn moeder. Hij heeft haar altijd zoo diep bemind en vereerd. Vader, dien hij natuurlijk ook zeer liefhad, ging mee naar Brussel, om er alles te regelen. Zuinigheid was zeer noodig. Peter nam zijn intrek in het doofstommengesticht aan de Hoogstraat. Hij moest er 75 frank kostgeld in de drie maanden betalen, maar op de groote zaal slapen en ook met de bestedingen eten. Hij kon er niet rustig werken. Hij was nu zeventien jaar en werd er als een kleinen jongen behandeld. Hij mocht niet vrij uitgaan. Voor tien frank meer in de drie maanden, kreeg hij dan een afzonderlijke kamer. Maar op den duur voelde hij zich toch te veel een gevangene.

Hij huurde een kamer in de stad. Het hulpgeld, dat hij ontving, was gering. En vader en moeder konden weinig toesteken... O, welke ontberingen hebben veel onzer groote mannen geleden, om hun weg te maken...

Zoo ook Peter Benoit. Ingespannen volgde hij de lessen der muziekschool en de h. Fetis en de leeraren waren zeer tevreden over hem. Druk werkte hij 's avonds bij een klein licht op een armoedig kamertje. En zijn maaltijden? Hij schreef het eens naar huis wat ze kostten per dag.

Ontbijt: brood en water: 12 centiemen.

's Middags: brood en water: 12 centiemen.

's Avonds: brood en water: 8 centiem.

Samen 32 centiem. Meer kon hij niet uitgeven.

— Maak u niet ongerust, voegt hij er in zijn brief aan zijn ouders bij. Brood en water zijn zeer gezond en ik voel me goed.

Maar hij was toch dikwijls ongesteld: hij leed aan hoofdpijn en koorts, en grootvader moest dan geneesmiddelen sturen.

Om eens met medeleerlingen uit te gaan, daar kon Peter niet aan denken. Hij hield geen centiem over voor een glas bier. Hij had ook geen geld, om in schouwburgen muziek te hooren. Hij was gelukkig, als hij hier en daar een les mocht geven van muziek aan kinderen van goede families. En wanneer hij zoo wat meer verdiende,

zond hij iets naar huis. Vader en moeder hadden zulke groote zorgen. Ze moesten zelfs schuld maken en de eerlijke lieden leden er veel onder. Ook Peter had daarover innig verdriet.

— O, wacht maar! schreef hij dan naar huis. Ik zal later veel verdienen en u uit alle zorgen helpen...

Dit was zijn groote verlangen.

Dikwijls voelde hij zich erg eenzaam te Brussel. Hij had heimwee naar het huisje te Harelbeke, naar de velden, de Leie...

Na enkele jaren was Benoit te Brussel afgestudeerd, en begaf hij zich naar Parijs, waar hij in een operette-schouwburg, de « Opera-bouffe » als bestuurder van het orkest een plaats had gevonden. Het werk beviel hem wel niet erg, vooral niet, omdat hij nu lichte muziek leiden moest, muziek voor plezierige tooneelstukken, en niet altijd zeer goede muziek.

Doch weer hield hij moed. Hij moest immers geld verdienen, om in leven te blijven. Hij werkte ondertusschen ook aan een groot orkeststuk, dat hij zelf komponeerde. Hij had de muzikanten van het orkest van den schouwburg overgehaald om tijdens de pauze in den kelder te komen, en daar zijn stuk te spelen, opdat hij het ook eens zou kunnen hooren.

Op een avond waren de getrouwe muzikanten

met Benoit weder in den kelder gekropen, en herhaalden er ijverig, toen plotseling heel stiller, de deur openging en Offenbach, de bestuurder van het theater, en ook een bekend toondichter, binnentrad. Verrast bleef hij staan luisteren; ook hij vond het mooi. Hij maakte zich heelemaal niet boos om deze kelder-herhalingen.

Benoit schrok op toen hij zijn bestuurder naast hem zag staan.

— Mijnheer, wij... wilde hij beginnen.

— Zeg maar niets, sprak Offenbach met zijn witte bakkebaarden, en hij verwijderde zich.

Enkelen tijd later verliet Benoit echter deze plaats, om terug te keeren naar het Vlaamsche land, met zijn Schelde en zijn Leie.

Dan vinden wij Peter Benoit terug te Antwerpen, als bestuurder van de muziekschool. Hier zou hij voortaan leven, en werken, 34 jaar lang, van 1867 tot 1901.

Hoewel bestuurder van deze muziekschool, maakte hij ook tallooze muziekstukken, vooral groote zangstukken, die slechts kunnen uitgevoerd worden met honderden en honderden zangers, mannen en vrouwen, en daarbij dan nog een groot orkest. Enkele namen van deze stukken die onze lezertjes, later als zij grooter zijn wel eens zullen gaan hooren zijn: « Lucifer », « De Schelde », « De Oorlog », « De Rijn », « De

Leie », « De Rubenskantate » enz. Veel van onze lezertjes en lezeresjes hebben op de prijsuitdeeling ook al wel eens een « kantate » gezongen, dat is een groot lied, dat slechts door veel jongens en meisjes samen kan uitgevoerd worden. Ook Benoit schreef « kantaten » voor kinderen, namelijk « De Wereld in » en « Th. Van Rijswijk-kantate ».

Het liedje « Thuis in bloemenpotjes lei... » waarover wij daar straks spraken, komt uit « De Wereld in ». Op vele plaatsen wordt deze kantate, ter gelegenheid van het eeuwfeest van Peter Benoit, nu door de schoolkinderen weer uitgevoerd.

Hoewel Benoit te Antwerpen werkzaam was, toch ging hij geregeld terug naar Harelbeke, waar zijn vader nog steeds sasselier was. Uren lang liep de toondichter dan te wandelen langs de prachtige Leie.

III.

« Lucifer » werd te Brussel uitgevoerd. Benoit had zijn ouders laten overkomen. De Koning, Leopold II, woonde de uitvoering bij. Na het concert liet hij Benoit bij zich roepen.

Het was een triomf en de zaal zat vol voorname heeren en dames. En toen toonde Benoit zijn prachtig karakter. Hij schoof zijn vader en moeder naar voren, den « sasselier » en de nederige vrouw.

— Sire, mijn ouders, hun heb ik alles te danken! sprak hij.

Ook dit teekent de grootheid van Peter Benoit.

— Benoit, sprak de Koning, die « Lucifer » is heel mooi; die muziek is prachtig. Benoit, vraag mij al wat gij wilt, en ik geef het u, zei de Koning nog, zoo tevreden was hij over het prachtige concert.

— Sire, antwoordde Benoit, mijn brave vader is te Harelbeke werkzaam aan de sluizen. Kan Uw Majesteit een verbetering brengen in zijn lot; het is al wat ik vraag.

Eenige dagen later kreeg Benoit het bericht, dat zijn vader tot sluismeester was benoemd, dicht bij Antwerpen.

Innig verheugd bracht Peter het stuk naar Harelbeke en er was vreugde in het nederig huisje. Nu verdiende vader Benoit meer en was hij van een overste bevrijd, die hem het leven zeer lastig had gemaakt.

Thans volgden voor Peter Benoit jaren van werk en jaren van bijval. Hij toondichtte veel, en elk werk was een nieuw meesterstuk, dat overal in het Vlaamsche land werd uitgevoerd en ook wel over de grenzen, tot zelfs in Parijs, en Londen.

Elkeen in Vlaanderen kende Benoit: een forschen man, sterk en breed gebouwd. Baard en

Meisjes zingen « De Wereld in » van Benoit.

snor waren zwaar en dik, en karaktervol. Te Oostende noemde men hem « de leeuw ».

Dikwijls kwam hij ook naar Brugge. Daar had hij goede vrienden, als Julius Sabbe en Van Gheluwe, een bekwaam muzikant en muziekkenner.

Ook leidde hij er op de Groote Markt, waar Breydel en De Coninck staan, verscheidene zanguitvoeringen, waaraan duizenden en duizenden Vlaamsche mannen en vrouwen deelnamen. Men zong dan liederen als « De Vlaamsche Leeuw », « Vlaanderen », « Waar Maas en Schelde vloeien » en dikwijls werden deze massazangen begeleid door den beiaard van den Halletoren, Dat was echt Vlaamsche muziek.

Als Benoit zich dan na de uitvoering, vergezeld door enkele vrienden, naar zijn hotel begeven wilde, werd hij in alle straten aangesproken door bekenden, en overal klonk het:

— Dag, Pietere, wat 'n leute joen weer te ziene! (Wat 'n plezier u weer te zien!)

Hij drukte handen, beantwoordde talrijke groeten, en was voor ieder minzaam.

Peter hield veel van lekker eten en drinken. Zijn lievelingsgerecht was kip, gebraden, met heerlijke malsche sla. Als vrienden den bekenden toondichter uitnoodigden voor een maaltijd, zouden zij nooit de lekkere gebraden kip, noch de sla vergeten te hebben.

En Peter werd veel uitgenoodigd bij vrienden en kennissen, want de menschen hadden hem graag aan tafel, omdat hij zoo opgewekt praten en vertellen kon.

Als hij naar Brugge ging, was het niet altijd om concerten te leiden. Ook kwam hij er veel om besprekingen te houden met andere personen.

Hij, die drie jaar lang gestudeerd had aan het konservatorium te Brussel, dat uitsluitend Fransch was, had ten volle begrepen, dat er ook voor de Vlaamsche jongelingen een Vlaamsch Conservatorium komen moest.

De Antwerpsche muziekschool, waarvan hij bestuurder was, moest en zou door den Staat erkend worden. Benoit wilde te Antwerpen een Vlaamsch Conservatorium. Over dit plan hield hij dan dikwijls lange besprekingen met Julius Hoste, uit Brussel, met Julius Sabbe en Van Gheluwe uit Brugge.

Het was ook een schreeuwend onrecht.

Van de openbare besturen ontving het Brusselsch conservatorium 160.000 frank per jaar, dat van Luik 85.000 frank, dat van Gent 68.000 frank. De Antwerpsche muziekschool kreeg slechts 46.000 frank. In die andere gestichten verleende men studiebeurzen aan leerlingen maar te Antwerpen niet. Te Brussel, Luik en Gent had men een schoon gebouw, te Antwerpen eenige ellendige kamers. Leerlingen uit die

andere steden kregen een waardevol diploma; deze uit Antwerpen een getuigschrift als van een school uit een kleine stad. Antwerpen was Vlaamsch en onze taal telde niet mee.

Voor het oprichten van zijn conservatorium ontving Benoit ook den steun van bekende vreemde toondichters, en het conservatorium kwam er. In 1897 werd het ingewijd. Uit alle steden en dorpen van Vlaanderen kwam het volk toegestroomd naar de grootsche feesten, die te Antwerpen gehouden werden, want elkeen wilde Benoit hulde bewijzen.

Jammer genoeg mocht hij slechts 4 jaar het geluk kennen zijn conservatorium te besturen. Benoit overleed op 8 Maart 1901.

Twintig jaar lang heeft Peter Benoit met zijn vrienden gestreden, om dat onrecht te herstellen. Twintig jaar moest hij wachten op recht! Toch is dat recht gekomen. Op zijn sterfbed smeekte Benoit nog tot den gouverneur der provincie, den h. Cogels, die hem bezocht, over het Antwerpsch Conservatorium te waken!

Hoewel hij een vooraanstaande plaats had in in het Antwerpsche leven was Benoit zeer eenvoudig. Hij woonde aan de Oude Beurs, waar hij slechts een paar zeer eenvoudig gemeubelde

kamers betrok. Thans is in den gevel van het door hem bewoonde huis een gedenksteen aangebracht.

In zijn kamer aan de Oude Beurs kreeg hij eens het bezoek van het zoontje van een van zijn kennissen, de kleine Frank V..., een knaap van 11 jaar.

— Dag, meester, groette de knaap beleefd bij zijn binnentreden.

— Dag jongen...

Het kleine vuistje verdween heelemaal in de forsche hand van den meester.

— En wat komt gij mij vertellen? vroeg Benoit, vol belangstelling.

— Ik ga mijn Eerste Communie doen, meester.

— En nu zoudt gij zeker graag een liedje hebben voor uw Eerste Communiedag?

— Heel graag, meester.

— Wacht dan eens even.

Benoit zocht even in zijn papieren, achter een geschikt gedichtje, dat hij gauw gevonden had. Dan nam hij een vel muziekpapier, waarop hij met vaardige hand, zacht neuriënd, noten schreef.

Een half uurtje later verliet de kleine Frank V... de kamer van den meester, fier als een pauw, met zijn liedje onder zijn arm.

« Het Lenteriddertje », een van de mooiste liederen van Benoit, was geschreven!

Zoo heeft Peter Benoit Vlaamsche muziek doen herleven. Na hem volgden veel Vlamingen, die ons Vlaamsche liederen schonken.

Dankbaar herdenken we den grooten voorganger, die tot aan zijn dood voor zijn volk heeft gewerkt.

EINDE

BERICHT.

In A. Hans' Kinderbibliotheek verschijnt elke week een nieuw boekje. Ook veel vroegere nummers zijn nog steeds verkrijgbaar.
